

GRADUAAT IN HET PRODUCTIEBEHEER

SAMENWERKINGSVERBAND HOGENT HBO5

TOETS NIEUWE GRADUAATSOPLEIDING • ADVIESRAPPORT

24 september 2018

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	8
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	11
2.4	Generieke kwaliteitswaarborg 4: opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg	12
2.5	Eindoordeel.....	13
3	Beoordelingsproces	15
4	Overzicht oordelen	16
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding.....	17
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	18
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie.....	19
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	20

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

De NVAO heeft de domeinspecifieke leerresultaten van de nieuwe opleiding graduaat in het productiebeheer gevalideerd op 25 juni 2018.

Voorliggend advies betreft de aanvraag van het samenwerkingsverband HBO5 HoGent voor een Toets Nieuwe Opleiding van de graduaatsopleiding in Productiebeheer. Deze tweejarige opleiding van 120 studiepunten wordt aangeboden door de Hogeschool Gent en het Centrum voor Volwassenenonderwijs Panta Rhei. De partners beogen een diverse groep van studenten aan te trekken die aan de slag willen als productieverantwoordelijke waarbij ze zowel vaktechnische kennis hebben over een bepaald productiedomein als een achtergrond in bedrijfsbeheer, human resources en wettelijke sectorale voorschriften.

Het beoogde eindniveau van de graduaatsopleiding is zorgvuldig tot stand gekomen en de leerresultaten zijn adequaat geformuleerd. Er is volgens de visitatiecommissie (hierna: commissie) een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten. De opbouw van het programma aan de hand van vier leerresultaatslijnen, met een gemeenschappelijke stam en specifieke opties in land- en tuinbouw, voedingsindustrie en kleding- en confectieartikelen geeft het curriculum een coherente structuur. De interactie met het werkveld zorgt er bovendien voor dat de opleiding toegesneden is op de behoeften van verschillende productiesectoren.

De hogeschool Gent heeft een sterke inbreng in de ontwikkeling en de uitrol van de nieuwe opleiding, waarbij de eigen vakgroepen in grote mate de specialistische kennis leveren. De afzonderlijke aansturing van het graduaatsonderwijs via het HBO5-college biedt volgens de commissie de garantie dat de eigenheid van de graduaatsopleiding in de hogeschool wordt bewaard en bewaakt. De HoGent beschikt over gepaste voorzieningen om de opleiding in de verschillende specialisaties uit te rollen. De informatie- en begeleidingsstructuren voor de studenten zijn aan de maat en het bestaande aanbod aan diensten zal na de inkanteling van de CVO's verder op maat worden toegesneden van de graduaatsstudenten.

Voor de toetsing en de interne kwaliteitszorg kan de opleiding gebruikmaken van bestaand beleid en instrumenten van de hogeschool die passen binnen – of zullen aangepast worden aan – de eigenheid van de nieuwe graduaatsopleiding in het productiebeheer. Ook op het vlak van toetsing en kwaliteitszorg is het werkveld nadrukkelijk betrokken.

De commissie die de aanvraag van het samenwerkingsverband voor de opleiding graduaat in het productiebeheer heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier en het toelichtend gesprek.

Niettemin heeft het samenwerkingsverband nog heel wat werk voor de boeg. Met het oog op de verdere ontwikkeling van de nieuwe opleiding, formuleert de commissie de volgende aanbevelingen. Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het huidige oordeel over de potentiële kwaliteit van de opleiding.

De commissie adviseert de opleiding aan:

- 'operationeel leiderschap' precies te definiëren in termen van beoogd eindniveau en erover te waken dat iedere afgestudeerde die competenties kan verwerven;
- de ervaringen met de HBO5-opleiding winkelmanagement actief te gebruiken bij de invulling en de uitwerking van stages en leerwerk in de nieuwe graduaatsopleiding;
- het programma niet enkel overdag maar ook als avond- en/of zaterdagtraject aan te bieden om op die manier toegang voor alle beoogde doelgroepen van studenten te verzekeren;
- zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over zowel de personeelsformatie als de financiële middelen die de opleiding ter beschikking zal hebben;
- bij de toewijzing van opdrachten aan de respectieve docenten ook oog te hebben voor de noden van de student, met name wat betreft de flexibiliteit van de lesmomenten;
- bij de ontwikkeling van de toetsvormen te zorgen voor duidelijke evaluatiecriteria om vaardigheden en attitudes te beoordelen, met name op het vlak van leiderschap;
- waar mogelijk te voorzien in meer geïntegreerde vormen van toetsing zodat er doorheen de opleiding niet te veel en te gefragmenteerd wordt getoetst.

De opleiding is zich terdege bewust van deze uitdagingen. Op basis van de reeds ontwikkelde opleidingscomponenten, de bestaande expertise binnen de hogeschool en de realistische intenties van het samenwerkingsverband, oordeelt de commissie positief over de kwaliteit van de graduaatsopleiding in het productiebeheer.

Den Haag, 24 september 2018

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor de opleiding Graduaat in het productiebeheer van Samenwerkingsverband HoGent HBO5,

Johan Veeckman
(voorzitter)

Mark Delmartino
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

Een gegradueerde in het productiebeheer staat in voor het plannen, coördineren en controleren van de verschillende fasen in het productieproces en voor het operationeel aansturen van één of meerdere productieteams. Diverse arbeidsmarktsectoren waren betrokken bij de opmaak van de beroepskwalificatie “productieverantwoordelijke”. Deze functie wordt momenteel vooral ingevuld door productiemedewerkers met een grondige vaktechnische kennis over het productieproces waarin ze tewerkgesteld zijn. Naast specialistische kennis vraagt dit profiel echter ook een achtergrond in bedrijfsbeheer (planning, administratie), human resources, wettelijke en sectorale voorschriften.

Tijdens het toelichtend gesprek gaf een vertegenwoordiger van het werkveld aan dat ondernemingen op zoek zijn naar productieverantwoordelijken op graduaatsniveau: nieuwe werknemers met een graduaatsopleiding kunnen – nadat ze zijn ingewerkt in alle aspecten van de productieomgeving – verantwoordelijkheid opnemen voor een productie-eenheid en de medewerkers aansturen. Bovendien zijn er binnen bedrijven medewerkers die al over de nodige technische competenties beschikken maar de administratieve kennis en vaardigheden missen om een deelgroep aan te sturen.

De nieuwe graduaatsopleiding besteedt de nodige aandacht aan zowel specialistische kennis als aan bedrijfsbeheer, wettelijke regels en sectorale voorschriften. Daarom zullen de gegradueerden in het productiebeheer zowel jonge afgestudeerden zijn die rechtstreeks vanuit de opleiding op de arbeidsmarkt terechtkomen als meer ervaren werknemers die dankzij de opleiding intern promotie maken. De huidige productieverantwoordelijken, die vaak over een bachelordiploma beschikken, zullen doorgroeien naar leidinggevende functies op een hoger niveau, waar zij verschillende productie-eenheden aansturen en mee de visie en ontwikkeling van het bedrijf bepalen.

Het beoogd eindniveau van de graduaatsopleiding in het productiebeheer is voor heel Vlaanderen vastgelegd in tien domeinspecifieke leerresultaten (DLR), die op hun beurt gebaseerd zijn op de beroepskwalificatie “productieverantwoordelijke”. Die kwalificatie werd uitgewerkt door de sector en omvat de competenties die het werkveld noodzakelijk acht voor wie een functie als productieverantwoordelijke uitoefent. Het gaat hierbij zowel om een generieke kwalificatie tot productieverantwoordelijke als over sectorspecifieke kwalificaties tot productieverantwoordelijke in kleding- en confectieartikelen, in land- en tuinbouw, in de voedingsindustrie, enz. Een vertegenwoordiger van het samenwerkingsverband was betrokken bij de VLHORA-taakgroep die de DLR heeft opgesteld. Zowel binnen de taakgroep als bij het samenwerkingsverband is naar verluidt zorgvuldig gekeken naar het eindniveau van de leerresultaten. De opleidingsvertegenwoordigers gaven tijdens het gesprek aan dat er een duidelijk verschil is in de formulering van de leerresultaten voor de graduaatsopleiding en voor de verwante bacheloropleidingen. De leerdoelen en inhouden van de graduaatsopleiding in het productiebeheer worden veel praktischer ingevuld. Bovendien is de graduaatsopleiding voornamelijk op de productieomgeving gericht, terwijl afgestudeerde bachelors vaak binnen een productieomgeving in managementfuncties terecht komen.

Deze toets nieuwe opleiding betreft een graduaatsopleiding in het productiebeheer, die wordt aangeboden als een tweejarig voltijds programma van 120 studiepunten met vier opties: (i) kleding- en confectie, (ii) voeding, (iii) land- en tuinbouw, traject plant, en (iv) land- en tuinbouw, traject dier. Het vertrekpunt voor de opmaak van deze graduaatsopleiding is de

HBO5-opleiding chemie van CVO Panta Rhei. Aangezien deze productiesector niet mee vervat zit in de sectorspecifieke beroepskwalificaties werd gekozen voor een totaal ander ontwerp van opleiding. De vakinhoudelijke expertise voor de opleiding wordt geleverd vanuit de bacheloropleidingen van de HoGent en door de vakgroep commerciële economie en ondernemerschap. Alle opleidingsoverschrijdende elementen zijn ontwikkeld in overleg met de CVO's binnen het samenwerkingsverband.

Op basis van de DLR heeft het samenwerkingsverband opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR) opgesteld waarin de algemene onderwijsvisie en het didactisch concept van HoGent worden geëxpliciteerd. De commissie stelt vast dat de OLR en de DLR inhoudelijk niet veel verschillen: de elf OLR zijn op zulke manier geschikt dat ze een logisch geheel vormen met de vier leerresultaatslijnen van de opleiding: bedrijfsbeheer, professionele ontwikkeling, kwaliteit en veiligheid, proces en product.

In het informatiedossier wordt gesteld dat een gegradueerde in het productiebeheer instaat voor het operationeel aansturen van één of meerdere productieteams. Op vraag van de commissie hebben de gesprekspartners aangegeven hoe zij de leerlijn professionele ontwikkeling invullen en studenten de nodige competenties op graduaatsniveau laten verwerven om leiding te geven op de werkvloer. Het gaat om een geleidelijk proces dat aanvangt bij het intakegesprek en dat via simulaties en rollenspelen de student stapsgewijs en in een veilige omgeving voorbereidt op mogelijke leidinggevende taken op de werkvloer. Ook tijdens de stages wordt aandacht besteed aan aansturing, waarbij stagiairs meelopen met de leidinggevende van een productieafdeling en stagementoren hen via observatie beoordelen op gedragsindicatoren in verband met het leerdoel leidinggeven. Het gaat hierbij veelal om leerdoelen op (het hoogste) niveau 3 - internaliseren van kennis en vaardigheden en ze spontaan toepassen in een realistische context.

De commissie heeft ook van gedachten gewisseld over de internationale dimensie van het HBO5-aanbod binnen het samenwerkingsverband en de wijze waarop dit internationale perspectief wordt geborgd in de nieuwe graduaatsopleiding. De hogeschool bouwde reeds een netwerk aan internationale partners uit waardoor ook de HBO5-studenten hun blik internationaal kunnen verruimen. Ook 'internationalisation at home' komt in tal van opleidingen aan bod. Hoewel het profiel van de productieverantwoordelijke regionaal is uitgeschreven, zijn de verschillende productiesectoren land- en tuinbouw, voeding en confectie elk op hun manier internationaal verankerd. De graduaatsopleiding productiebeheer besteedt met name aandacht aan het omgaan met diversiteit en interculturaliteit op de werkvloer. Daarnaast biedt het programma de mogelijkheid om in het kader van blokstages een periode in het buitenland of in de Franse of Duitstalige gemeenschap door te brengen.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat het beoogde eindniveau van de graduaatsopleiding in het productiebeheer zorgvuldig tot stand is gekomen en dat de leerresultaten adequaat zijn geformuleerd. Die appreciatie betreft zowel de domeinspecifieke als de opleidingsspecifieke leerresultaten. De DLR vormen volgens de commissie een goede basis voor het beoogde eindniveau van alle graduaatsopleidingen in het productiebeheer in Vlaanderen. Zowel de DLR als de OLR onderscheiden zich van opleidingen op niveau 4 of 6. De eigenheid van een graduaatsopleiding is expliciet aanwezig in de formulering van de leerresultaten.

Volgens de commissie heeft het samenwerkingsverband HoGent HBO5 deze opleiding op een zinvolle manier uitgewerkt. De combinatie van een generieke stam productiebeheer met opties "kleding- en confectieartikelen", "voedingsindustrie" en "land- en tuinbouw" maakt dat er voldoende specialistische kennis wordt ontwikkeld op graduaatsniveau. Daarnaast

voorziet de opleiding in een gedegen basiskennis bedrijfsbeheer, kwaliteit en veiligheid met een aangepaste focus per optie.

Uit zowel het informatiedossier als het gesprek blijkt dat de hogeschool Gent een sterke inbreng heeft in de ontwikkeling en de uitrol van de nieuwe opleiding, waarbij de eigen vakgroepen in grote mate de specialistische kennis leveren. Daarnaast beschouwt de commissie het als een meerwaarde dat studenten na de graduaatsopleiding en voor elk van de opties kunnen doorstromen naar een relevante bacheloropleiding. Het valt de commissie ten slotte ook op dat de graduaatsopleiding in het productiebeheer tot stand is gekomen in sterke interactie met het werkveld, wat heeft geresulteerd in een opleiding die toegesneden is op de behoeften van het werkveld.

De graduaatsopleiding gaat van start in september 2019 en beschikt volgens de commissie over een adequate set van beoogde leerresultaten. De commissie geeft de opleiding als aandachtspunt mee om - in termen van beoogd eindniveau - operationeel leiderschap precies te definiëren en erover te waken dat iedere afgestudeerde die competenties kan verwerven en dus op een waardige wijze leiding kan geven in een productieomgeving. Daarnaast moedigt de commissie het samenwerkingsverband aan om verder werk te maken van de internationalisering van de opleiding en nu reeds mogelijkheden tot samenwerking te onderzoeken/vast te leggen met onderwijsinstellingen en stageplaatsen buiten Vlaanderen.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De graduaatsopleiding in het productiebeheer wordt aangeboden als een tweejarig voltijds programma van 120 studiepunten, waarbij de studielast gelijk verdeeld is over de vier semesters. Het curriculum bestaat uit een gemeenschappelijke stam (51 ECTS) en specifieke opleidingsonderdelen (69 ECTS) per optie. Sommige opleidingsonderdelen worden voor bepaalde opties gemeenschappelijk aangeboden, zoals bij de keuzeopties in land- en tuinbouw (61 ECTS). De opties 'voedingsindustrie' en 'kleding- en confectieartikelen' hebben 35 ECTS aan gemeenschappelijke opleidingsonderdelen.

Bij de opmaak van deze graduaatsopleiding in het productiebeheer werd vertrokken vanuit de inhouden van de beroepskwalificaties. Die inhouden zijn eerst gekoppeld aan de leerresultaatslijnen (bedrijfsbeheer, professionele ontwikkeling, kwaliteit en veiligheid, proces en product) en de OLR en daarna toegewezen aan opleidingsonderdelen. Deze oefening gebeurde in samenwerking met vakexperten uit de verwante bacheloropleidingen van de hogeschool.

Elk opleidingsonderdeel wordt beschreven in een ECTS-fiche. De fiches voor het eerste jaar van de opleiding zijn toegevoegd aan het informatiedossier en bevatten relevante informatie zoals inhoud, verplichte literatuur, werk- en toetsvormen, doelstellingen en te bereiken eindcompetenties. Bij het opmaken van doelstellingen en inhouden voor de kennisniveaus gebruikt de hogeschool de taxonomie van De Block & Heene. Drie niveaus worden onderscheiden: weten/inzien (niveau 1), toepassen (niveau 2), en integreren (niveau 3). De doelstellingen zijn geformuleerd aan de hand van de descriptorelementen uit de vier beroepskwalificaties. Daarbij komt een gemeenschappelijke stam terug in alle opties van de opleiding en wordt een differentiatie voorzien per specifieke sector. Ook is telkens een opbouw voorzien in drie kennisniveaus over de leerresultaatslijnen en opties heen, zodat

leerdoelen in verschillende niveaus en contexten gerealiseerd worden. Doorheen het modeltraject neemt het aandeel van doelstellingen die behaald dienen te worden op niveau 3 gradueel toe. Binnen het curriculum ligt de nadruk in het eerste jaar op de vaktechnische kennis als productiemedewerker, om erna door te groeien naar een operationeel leidinggevende. De commissie stelt vast dat de opleidingsonderdelen een consistent geheel vormen en aansluiten bij de beoogde leerresultaten en de te bereiken doelstellingen.

Tijdens het gesprek gaven de opleidingsvertegenwoordigers aan dat de nieuwe opleiding – alvast in eerste instantie – enkel in een dagtraject wordt aangeboden. Ze maken zich sterk dat een brede doelgroep van generatiestudenten en zij-instromers (werknemers binnen de sector en werkzoekenden) de opleiding in dagonderwijs kan bijwonen. Naar verluidt zou het werkveld bereid zijn om de eigen werknemers vrij te roosteren om aan de lessen deel te nemen.

Conform de decretale verplichtingen neemt werkplekleren een belangrijke plaats in binnen de opleiding. Werkplekleren bestaat voornamelijk uit stages (40 ECTS) waarin de aangeleerde competenties op de werkplek worden geoefend en verfijnd. Op vraag van de diverse sectoren werden de drie stagemomenten in het curriculum uitgewerkt in functie van de specifieke kenmerken van de respectieve productieprocessen. Voor de sectoren voeding en kleding/confectie zijn aaneengesloten stages voorzien zodat ondernemingen kwalitatieve begeleiding kunnen voorzien; voor de sector land- en tuinbouw lopen stages over langere periodes, over de seizoenen heen. Stage 3 in het laatste semester is altijd een blokstage waarin alle aspecten van de functie van productieverantwoordelijke vervat zitten. Daarnaast voorziet de opleiding vanaf het begin van het modeltraject in vormen van leerwerk, zoals praktijklessen, bedrijfsbezoeken, gastcolleges en leertaken.

De onderwijsleeromgeving van deze graduaatsopleiding is sterk verbonden met het specifieke organisatiemodel van HoGent om graduaatsopleidingen uit te bouwen en met het onderwijsconcept van de hogeschool. Alle graduaatsopleidingen worden aangestuurd vanuit een afzonderlijke entiteit binnen de hogeschool, het “HBO5-college”. Naar analogie met de Rotterdam Academy binnen de hogeschool Rotterdam wordt zo een vrije ruimte gecreëerd binnen de hogeschool om een eigen aanpak voor het specifieke doelpubliek van de graduaatsopleidingen uit te bouwen.

Het strategisch plan van de hogeschool focust op het toekomstbestendig opleiden van studenten. Om deze visie te operationaliseren wordt voor alle graduaatsopleidingen aan de HoGent het model van Professor Dochy toegepast, *High Impact Learning that Lasts* (HILL). Deze keuze werd gemaakt in samenspraak met alle partners in het HoGent HBO5 samenwerkingsverband. De bouwstenen van het HILL model voor ‘future proof’ opleiden sluiten sterk aan bij de onderwijsvisie van de hogeschool. Het model is geschikt voor beroepsgerichte opleidingen en de effectiviteit is wetenschappelijk vastgesteld. In het informatiedossier wordt uitvoerig de samenhang aangegeven tussen de onderwijsvisie van HoGent, het HILL model en het didactisch concept voor de graduaatsopleiding productiebeheer.

Studenten nemen het eigen leerproces deels in eigen handen door de opleidingsoptie en de stagecontexten zelf te kiezen. Via een intake worden ze gestimuleerd om hun leervragen te formuleren en inzicht te krijgen in de te maken keuzes. Leertaken (observaties) worden mee verwerkt in activerende hoorcolleges, bij voorkeur in toekomstige stageondernemingen.

Het decreet betreffende de uitbouw van graduaatsopleidingen stelt dat het onderwijzend personeel van een CVO mee overgedragen wordt met de opleiding naar de hogeschool. Uit het informatiedossier en het toelichtend gesprek blijkt dat de hogeschool de verdere implementatie van het decreet afwacht alvorens de kwantiteit van het personeel (FTE) en de concrete personen (uit de eigen rangen van de hogeschool of via een overstap uit het CVO) aan te wijzen die worden ingezet binnen het HBO5-college. De bacheloropleidingen aan de

HoGent beschikken over de nodige expertise op het domein van productiebeheer, zowel wat de generieke stam als de sectorspecifieke invullingen betreft.

De materiële voorzieningen op de verschillende vestigingsplaatsen zijn divers en laten toe dat de leerresultaten van de opleiding kunnen behaald worden. De HoGent beschikt over specifieke opleidingsstructuren voor elke optie: eigen serres, stallen, proefhoeve, foodlabs en confectielab.

De studie- en trajectbegeleiding wordt momenteel door de CVO's op een laagdrempelige en gebruiksvriendelijke manier op maat aangeboden. HoGent wil deze bestaande expertise uit de CVO's bundelen en benutten in haar HBO5-college en zal dit in de komende maanden verder uitwerken binnen het samenwerkingsverband. Studentenbegeleiding aan de HoGent is opgezet zowel vanuit de opleidingen zelf als vanuit centrale dienstverlening rond studentenvoorzieningen. In eerste instantie zijn de onderwijsgevenden van de opleiding verantwoordelijk voor de ondersteuning en vlotte studievoortgang van de studenten. Daarnaast kunnen studenten terugvallen op een sterk netwerk van studie- en trajectbegeleiders. HoGent kiest ervoor om de begeleiding van studenten vraaggericht in te richten niet alleen tijdens de opleiding maar ook ervoor en erna. De begeleiding voor de graduaatsopleiding in het productiebeheer wordt verruimd met expertise vanuit de CVO's. Iedere graduaatsstudent krijgt een intakegesprek waarbij de trajectbegeleider de verwachtingen afstemt, samen met de student een programma samenstelt en eventuele noden in kaart brengt. De begeleiding na de opleiding bestaat onder andere uit sollicitatietraining, gerichte jobbeurzen en informatie over verdere onderwijstrajecten binnen en buiten de hogeschool.

Het informatiedossier bevat geen raming van de kosten voor het personeel, de werking en de investeringen die gepaard gaan met de ontwikkeling en uitrol van de graduaatsopleiding in het productiebeheer. Het bestuur van de hogeschool engageert zich evenwel om de nodige financiële en personele middelen te voorzien om de opleiding tot stand te brengen en het volledige opleidingstraject op een kwaliteitsvolle manier te realiseren. Tijdens het gesprek werd verwezen naar de bij het dossier gevoegde verklaring op eer waarin de algemeen directeur van HoGent bevestigt dat de gebudgetteerde middelen en personeel zullen worden ingezet in de opleiding. De commissie stelt vast dat die verklaring aangeeft dat er middelen gebudgetteerd zijn, maar dat deze middelen niet worden geconcretiseerd.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat de onderwijsleeromgeving van de graduaatsopleiding in het productiebeheer aan de maat is. Volgens de commissie is er een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten. De opbouw aan de hand van vier duidelijke leerresultaatslijnen en met een gemeenschappelijke stam en specifieke opties geeft het programma een duidelijke structuur.

De afzonderlijke aansturing van het graduaatsonderwijs via het HBO5-college biedt volgens de commissie de garantie dat de eigenheid van de graduaatsopleiding in de hogeschool wordt bewaard en bewaakt. De visie van de hogeschool om graduaatsstudenten future proof op te leiden is bovendien verankerd binnen de hogeschoolbrede strategie en passend uitgewerkt in het HILL model.

De commissie is van oordeel dat de nodige materiële voorzieningen van de hogeschool aanwezig zijn om de opleiding en de verschillende opties uit te rollen. Daarnaast beschikt de HoGent over goede informatie- en begeleidingsstructuren voor de studenten en zal het bestaande aanbod aan diensten na inkanteling van de CVO's nog verder op maat worden toegesneden van de diverse doelgroepen graduaatsstudenten.

Naast de talrijke sterke punten van de opleiding heeft de commissie ook drie componenten vastgesteld die de nadrukkelijke aandacht van het samenwerkingsverband vereisen. Ten eerste constateert de commissie dat men met betrekking tot de beschikbare informatie over de verschillende vormen van werkplekleren eerder op de vlakte blijft. Nochtans heeft de HoGent binnen de bestaande HBO5-opleiding winkelmanagement al ervaring kunnen opbouwen rond de ontwikkeling en uitvoering van werkplekleren en de daarbij passende professionalisering van het docententeam. Ze moedigt de opleiding aan om lering te trekken uit zowel de goede praktijken als de minder goede ervaringen met de HBO5-opleiding winkelmanagement en deze nu reeds te gebruiken bij de invulling en uitwerking van stages en leerplekwerk in de nieuwe graduaatsopleiding.

Ten tweede betreurt de commissie de intentie van het samenwerkingsverband om de nieuwe opleiding enkel als dagtraject aan te bieden. Hoewel een dagtraject voldoet aan de verwachtingen van een behoorlijk deel van de potentiële instromers, is de commissie van oordeel dat door het toevoegen van een avond- en/of zaterdagtraject en de mogelijkheid om deze trajecten te combineren een nog meer gediversifieerde doelgroep kan worden aangetrokken: het gaat dan onder meer om werkende studenten uit de sector met flexibele werkuren en om werkende studenten (uit deze of andere sectoren) die de opleiding als een opstap in hun professionele loopbaan zien en geen toestemming krijgen/vragen van hun werkgever.

Ten slotte constateert – en betreurt – de commissie dat er geen informatie beschikbaar is over personeel en middelen. De commissie heeft vernomen dat er middelen zouden gereserveerd zijn in de begroting van 2019 en dat er op het vlak van personeel wordt aangesloten op de individuele kwaliteiten en interesses. In dit verband adviseert de commissie – ook in aansluiting op de vorige vaststelling – om bij de toewijzing van opdrachten ook oog te hebben voor de noden van de student door de flexibiliteit van het aanbod te bewaken.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

Voor wat evaluatie betreft, sluit het samenwerkingsverband HoGent HBO5 aan bij het beleid van de hogeschool. In haar visie op evalueren schuift de Hogeschool Gent vijf principes naar voor: authenticiteit, evaluatie als leermiddel, een actieve rol voor studenten, rechtvaardigheid (validiteit, betrouwbaarheid en transparantie) en redelijkheid. Deze principes zijn gekozen om generiek toepasbaar te zijn op een breed gamma van opleidingen. In het informatiedossier is aangegeven hoe elk van deze evaluatieprincipes aan bod komen in de graduaatsopleiding in het productiebeheer.

Het evaluatiebeleid is bovendien verbonden met de visie op onderwijs van de hogeschool en met het onderwijsconcept *High Impact Learning that Lasts* (HILL). Binnen dit didactische model nemen permanente evaluatie, formatieve evaluatie, persoonlijk ontwikkelingsplan en portfolio een belangrijke plaats in als leerwinst-vergrotenende evaluatievormen.

De consistentie van het evaluatieprogramma wordt bewaakt via de zogenaamde TOPTOC-tabel: tabel opleidingsprogramma, tabel opleidingsconcept. De commissie heeft de tabel voor de graduaatsopleiding in het productiebeheer geconsulteerd. Per opleidingsonderdeel wordt aangegeven welke evaluatievormen worden gehanteerd in samenhang met de werkvormen.

De tabel bevat ook een overzicht waarin per leerresultaat de leerdoelen worden vermeld en het niveau waarop ze worden bereikt.

Om het evaluatiebeleid optimaal te implementeren binnen de specifieke context van de graduaatsopleiding in het productiebeheer, krijgt elke opleiding ondersteuning aangeboden en mogelijkheden tot professionalisering vanuit de centraal aangestuurde servicecenters “onderwijsontwikkeling” en “kwaliteitsborging”.

Uit zowel het informatiedossier als het gesprek blijkt dat evaluatie in termen van beleid, systeem en principes goed is uitgewerkt en kan worden uitgerold naar graduaatsopleidingen zoals deze in het productiebeheer. De concrete invulling van de toetsvormen per opleidingsonderdeel bevindt zich nog in de opstartfase. De gesprekspartners gaven aan dat ze met name op het vlak van de evaluatie van werkplekleren nog werk voor de boeg hebben. Het werkveld zal bij de ontwikkeling van concrete toetsvormen nadrukkelijk betrokken moeten worden en is naar verluidt vragende partij om samen met de HoGent mentorenopleidingen te organiseren voor de graduaatsopleiding. Daarnaast kan de hogeschool al putten uit voorbeelden van goede toetspraktijk uit de lopende HBO5-opleiding winkelmanagement.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat de graduaatsopleiding in het productiebeheer beschikt over een adequaat systeem van toetsing om het te realiseren eindniveau vast te stellen. Die appreciatie is gebaseerd op het feit dat de uitgangspunten van het bestaande toetsbeleid aan de hogeschool passend zijn voor de manier waarop de toetsing van de graduaatsopleiding wordt uitgerold. Zo zijn de evaluatievormen in overeenstemming met de leervormen en wordt evaluatie gebruikt als leermiddel, wat motiverend werkt. Daarnaast wordt in de planning van toetsen gewaakt over de werkdruk voor studenten. Volgens de commissie geeft de aandacht van het samenwerkingsverband voor authentiek toetsen een toepassingsgerichte opleiding als dit graduaat een meerwaarde. De interesse van het werkveld om actief betrokken te zijn bij de evaluatie van het werkplekleren is een belangrijk signaal voor de relevantie van de opleiding.

De commissie beseft dat de beoordeling van deze standaard in grote mate een plantoetsing betreft van kaders en intenties. Het kader is volgens de commissie adequaat en de intenties zijn vertrouwenwekkend. De opleiding staat nu voor de uitdaging om de verschillende toetsvormen tijdig te ontwikkelen en het werkveld daar nauw bij te betrekken. De commissie geeft de opleiding twee aandachtspunten mee: zorg voor duidelijke evaluatiecriteria om vaardigheden en attitudes te beoordelen, o.a. op het vlak van leiderschap; en zorg voor meer geïntegreerde vormen van toetsing zodat er doorheen de opleiding niet te veel en te gefragmenteerd wordt getoetst.

Oordeel: voldoende

2.4 Generieke kwaliteitswaarborg 4: opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg

De opzet en de organisatie van de interne kwaliteitszorg is gericht op een systematische borging en verbetering van de opleiding waar de relevante stakeholders bij betrokken worden.

Bevindingen

De oorspronkelijke HBO5-opleiding chemie werd georganiseerd op één lesplaats in een avondtraject door het CVO Panta Rhei. Sinds de opstart van het samenwerkingsverband zijn stappen gezet om die specifieke opleidingscontext van het CVO in te bedden in de kwaliteitscultuur van de hogeschool. Het HBO5-college werkt die ontwikkeling in de komende maanden verder uit.

De kwaliteitszorg van de bestaande bachelor- en masteropleidingen verloopt volgens de HoGent regie voor de borging van de onderwijskwaliteit. Het fundament van deze regie is de PDCA cyclus op opleidingsniveau. De HBO5-partnerinstellingen van de HoGent hebben beslist om de graduaatsopleidingen vanaf 1 september 2019 in deze regie op te nemen. Tot die tijd neemt het samenwerkingsverband reeds initiatieven rond het gezamenlijk organiseren van studenten- en werkveldbevestigingen en bij de opmaak van zelfevaluatie-rapporten. Het HBO5-college staat in voor de verdere ontwikkeling van de regie op maat van de graduaatsopleidingen.

Uit het informatiedossier blijkt dat het bestaande systeem van interne kwaliteitszorg aan de HoGent robuust is. Tijdens het gesprek gaven vertegenwoordigers van de hogeschool met enkele concrete voorbeelden aan dat het systeem niet log is, maar juist over procedures en instrumenten beschikt om veranderingen in gang te zetten en fouten of zwakheden in opleidingen te detecteren. Zodra de nieuwe graduaatsopleiding in het productiebeheer van start gaat, zal die worden ingebed in de reguliere werking van onderwijsontwikkeling en kwaliteitszorg binnen de hogeschool.

Overwegingen

Op basis van het informatiemateriaal en het gesprek is de commissie van oordeel dat de graduaatsopleiding in het productiebeheer beschikt over een adequaat systeem van interne kwaliteitszorg. Dit systeem is uitgewerkt binnen de hogeschool en steunt op een arsenaal aan bestaande kwaliteitszorginstrumenten die ook passen binnen - of zullen aangepast worden aan - de eigenheid van de nieuwe graduaatsopleiding.

De CVO's uit het samenwerkingsverband hadden tot nu toe een eigen systematiek van zorg voor en borging van kwaliteit. Hun inbreng is meegenomen in de ontwikkeling van deze opleiding en de structurele betrokkenheid van de verschillende stakeholders zal ook in de toekomst verzekerd zijn. In dit verband onderschrijft de commissie de wens van de opleiding om de samenwerking met het werkveld verder te operationaliseren.

Oordeel: voldoende

2.5 Eindoordeel

De commissie is van oordeel dat de graduaatsopleiding Productiebeheer van het samenwerkingsverband HBO5 HoGent voldoet aan elk van de vier generieke kwaliteitswaarborgen. Het eindoordeel van de commissie is dan ook "voldoende".

Het beoogde eindniveau van de graduaatsopleiding is zorgvuldig tot stand gekomen en de leerresultaten zijn adequaat geformuleerd op niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatie Structuur. Er is een duidelijk verband tussen enerzijds het curriculum en de individuele opleidingsonderdelen en anderzijds de beoogde leerresultaten. De opbouw aan de hand van vier leerresultaatlijnen en met een gemeenschappelijke stam en specifieke opties geeft het programma een coherente structuur. De interactie met het werkveld zorgt ervoor dat de opleiding toegesneden is op de behoeften van verschillende productiesectoren.

De hogeschool Gent heeft een sterke inbreng in de ontwikkeling en de uitrol van de nieuwe opleiding, waarbij de eigen vakgroepen in grote mate de specialistische kennis zullen leveren. De afzonderlijke aansturing van het graduaatsonderwijs via het HBO5-college biedt volgens de commissie de garantie dat de eigenheid van de graduaatsopleiding in de hogeschool wordt bewaard en bewaakt. De HoGent beschikt over gepaste voorzieningen om de opleiding in de verschillende specialisaties uit te rollen. De informatie- en begeleidingsstructuren voor de studenten zijn aan de maat en het bestaande aanbod aan diensten zal na de inkanteling van de CVO's verder op maat worden toegesneden van de graduaatsstudenten.

Voor de toetsing en de interne kwaliteitszorg kan de opleiding gebruikmaken van bestaand beleid en instrumenten van de hogeschool die passen binnen – of zullen aangepast worden aan – de eigenheid van de nieuwe graduaatsopleiding in het productiebeheer. Ook op het vlak van toetsing en kwaliteitszorg is het werkveld nadrukkelijk betrokken.

Ten tijde van de toets nieuwe opleiding (september 2018) is de opleiding voor wat betreft de leerresultaten, onderwijsleeromgeving, toetsing en kwaliteitszorg voldoende uitgewerkt. Niettemin is er volgens de commissie in de komende maanden nog heel wat werk aan de winkel. De commissie adviseert de opleiding om:

- 'operationeel leiderschap' precies te definiëren in termen van beoogd eindniveau en erover te waken dat iedere afgestudeerde die competenties kan verwerven;
- de ervaringen met de HBO5-opleiding winkelmanagement te gebruiken bij de invulling en de uitwerking van stages en leerplekwerk in de nieuwe graduaatsopleiding;
- het programma niet enkel overdag maar ook als avond- en/of zaterdagtraject aan te bieden om op die manier alle doelgroepen studenten voldoende kansen te geven tot participatie;
- zo snel mogelijk duidelijkheid te verschaffen over zowel de personeelsformatie als de financiële middelen die de opleiding ter beschikking zal hebben;
- bij de toewijzing van opdrachten aan de respectieve docenten ook oog te hebben voor de noden van de student, met name wat betreft de flexibiliteit van de lesmomenten.
- bij de ontwikkeling van de toetsvormen te zorgen voor duidelijke evaluatiecriteria om vaardigheden en attitudes te beoordelen, o.a. op het vlak van leiderschap;
- waar mogelijk te voorzien in meer geïntegreerde vormen van toetsing zodat er doorheen de opleiding niet te veel en te gefragmenteerd wordt getoetst.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe HBO5-Opleiding (omvorming)”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 15 januari 2017.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het vooroverleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens het vooroverleg op 11 september 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op 11 september 2018 om 15 uur. Volgende gesprekspartners namen hieraan deel:

- **Hans Martens**, directeur CVO Panta Rhei;
- **Goedele Verhaeghe**, stafmedewerker coördinatie HBO5, HoGent;
- **Marc D'havé**, diensthoofd kwaliteitsborging HoGent;
- **Marianne De Meerleer**, faculteit Natuur en Techniek, HoGent;
- **Dirk Vlaemynck**, Tomato Masters Deinze, werkveldvertegenwoordiger.

Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld.

Tijdens een besloten nabespreking op 11 september 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de vier generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 24 september 2018.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beoogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
4. Opzet en organisatie van de interne kwaliteitszorg	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Partner samenwerkingsverband	Hogeschool Gent
Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Geraard de Duivelstraat 5, 9000 Gent 09 243 34 53; info@hogent.be; www.hogent.be
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	Goedele Verhaeghe, stafmedewerker coördinatie HBO5 09 243 34 64; goedele.verhaeghe@hogent.be
Partner samenwerkingsverband	CVO Panta Rhei
Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Schoonmeersstraat 26, 9000 Gent 09 272 77 77; info@avondschool.be; www.avondschool.be
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Graduaat in het productiebeheer
Afstudeerrichtingen (opties)	Geen
Niveau en oriëntatie	Hoger beroepsonderwijs niveau 5 (HBO5)
(Bijkomende) titel	Gegradueerde in het productiebeheer
(Delen van) studiegebied(en)	Industriële wetenschappen en technologie Biotechniek
ISCED benaming van het studiegebied	Manufacturing and processing
Opleidingsvariant(en):	n.v.t.
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Gent (inclusief Melle en Bottelaere) en Aalst
Studieomvang (in studiepunten)	120 ECTS
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja, HBO5 omvorming
HBO5-opleiding(en) van waaruit wordt omgevormd tot de nieuwe opleiding	HBO5 Chemie – CVO Panta Rhei
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	Bachelor Agro- en biotechnologie (afstudeerrichtingen dierenzorg, landbouw, voedingsmiddelentechnologie en groentechnologie); Bachelor Modetechnologie

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

1. De gegradueerde maakt op basis van de productie- en bedrijfsdoelstellingen een productieplan op voor de eigen productie-eenheid, conform de wettelijke en sectorspecifieke vereisten en rekening houdend met aspecten van duurzaamheid, beschikbare middelen en mogelijkheden.
2. In het kader van het productieplan en rekening houdend met de vaardigheden van de medewerkers staat de gegradueerde in voor de organisatie, planning en ondersteuning van de concrete werkzaamheden van het team binnen de eigen productie-eenheid. De gegradueerde stuurt bij indien nodig.
3. De gegradueerde organiseert voor de eigen productie-eenheid de bevoorrading en de kwaliteits- en bestemmingscontrole van de grondstoffen en productiemiddelen in functie van het productieplan.
4. De gegradueerde bewaakt de kwaliteit van het productieproces en de producten van de eigen productie-eenheid. De gegradueerde doet op basis daarvan voorstellen tot bijsturing aan de leidinggevende(n).
5. De gegradueerde volgt onderhoudsschema's en correctief onderhoud op, plant en controleert de uitvoering ervan en signaleert hierbij aandachtspunten aan de leidinggevende(n).
6. De gegradueerde volgt de administratie van de eigen productie-eenheid op en geeft advies aan de leidinggevende(n) over werkingsmiddelen en noodzakelijke investeringen.
7. De gegradueerde adviseert de leidinggevende(n) bij de opmaak van het preventieplan (m.b.t. veiligheid, gezondheid en milieu), waakt over de naleving ervan binnen de eigen productie-eenheid, en treedt adequaat op in geval van een risicosituatie of ongeval.
8. De gegradueerde werkt constructief en flexibel samen in een interculturele context en is kritisch over het eigen functioneren.
9. De gegradueerde communiceert doelgericht en respectvol met alle betrokkenen.
10. De gegradueerde past vaktechnische kennis en vaardigheden toe en volgt recente ontwikkelingen in het vakdomein op in functie van het productieproces.

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Johan Veeckman (voorzitter) is doctor in de wetenschappen en was tot 2017 actief als algemeen directeur van de Arteveldehogeschool. Voor zijn aantreden was hij achtereenvolgens docent en directeur van het Hoger Technisch Instituut Sint-Lieven in Gent, en departementshoofd en regiodirecteur bij KaHoSint-Lieven. De voorbije twee jaar was Johan Veeckman voorzitter van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Hij was tevens zes jaar voorzitter van de raad hoger onderwijs van de VLOR (Vlaamse Onderwijsraad).

Nina Spithorst (commissielid) is ruim 15 jaar werkzaam in het Nederlandse hoger onderwijs. Vanuit de opleiding Small Business & Retail Management aan Stenden Hogeschool heeft zij meegewerkt bij de opzet en uitbouw van de eerste voltijd en duale associate degree van Nederland. Nina Spithorst is betrokken bij de Europese ontwikkelingen rond associate degrees en heeft bijzondere expertise op het vlak van co-creatie met het werkveld, werkplekleren en flexibilisering in het Nederlandse experiment leeruitkomsten.

Yves Vercruysse (commissielid) heeft meer dan 20 jaar ervaring in de industrie waar hij voor verschillende bedrijven productie-eenheden heeft aangestuurd. Sinds 2012 is hij als assistant production manager aan de slag bij Fuji Oil Europe, een bedrijf met hoofdkantoor in Japan dat innovatieve voedingsproducten ontwikkelt. Binnen het kantoor in Gent is Yves Vercruysse ook preventieadviseur.

Willem Van Gansen (student-commissielid) is een student Informatica met een passie voor web ontwikkeling en IT ondersteuning. Hij studeert momenteel Graduaat Informatica met optie Programmeren aan het CVO Miras in Kortrijk. Sinds begin 2018 verleent Willem Van Gansen als freelancer IT ondersteuning aan kleine bedrijven en particulieren.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Liza Kozlowska**, beleidsmedewerker NVAO Vlaanderen, procescoördinator
- **Mark Delmartino**, MDM Consultancy bvba, extern secretaris

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een verklaring van onafhankelijkheid en geheimhouding ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO-gedragscode.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- HoGent, Graduaatsopleiding in het productiebeheer, aanvraagdossier toets nieuwe opleiding

Verplichte bijlagen bij het informatiedossier:

- Domeinspecifieke leerresultaten
- Opleidingspecifieke leerresultaten
- Schematisch programmaoverzicht
- Inhoudsbeschrijving op hoofdlijnen van programmaonderdelen jaar 1
- Verklaring op eer
- Overzicht van contacten met het werkveld
- Onderwijs- en Examenregeling
- EVC/EVK procedure
- Aanvullingstrajecten naar bachelordiploma
- Rapport Commissie Hoger Onderwijs – CVO Panta Rhei

Niet-verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- TOPTOC Opleidingstabel

